

Nasjonal gjennomgang av eksisterende fisketrapper

- gjennomgang av tilstand og restaureringsbehov

Kolofon

Utførende institusjon (institusjonen er ansvarlig for innholdet i rapporten)

Miljødirektoratet

Oppdragstakers prosjektansvarlig

Kontaktperson i Miljødirektoratet

Martine Bjørnhaug

M-nummer

År

Sidetall

Miljødirektoratets
kontraktnummer

2145

2021

Utgiver

Prosjektet er finansiert av

Miljødirektoratet

Forfatter(e)

Miljødirektoratet

Tittel – norsk og engelsk

Nasjonal gjennomgang av eksisterende fisketrapper for å klargjøre tilstand og restaureringsbehov

Sammendrag

På oppdrag fra Klima- og miljødepartementet gjennomførte Miljødirektoratet i 2020 en nasjonal gjennomgang av eksisterende fisketrapper i Norge. Målet har vært å sammenstille et oppdatert kunnskapsgrunnlag som beskriver trappenes tilstand/funksjonalitet og vedlikeholdsbehov, samt å få en oversikt over estimerte kostnader forbundet med å sette trappene i stand. Det har videre vært et mål å få på plass en prioriteringsliste over de trappene som vurderes som viktigst å få oppgradert på kort sikt.

Av totalt 440 fisketrapper har Miljødirektoratet i første omgang indentifisert 55 trapper med høyest prioritert med tanke på restaurering og vedlikehold. Det er utarbeidet faktaark, samt beregnet kostnadsestimat, for alle de 55 prioriterte trappene.

4 emneord

Fisketrapper, prioriteringsliste,
kostnadsestimat, faktaark

Innhold

1. Innledning	4
2. Hvordan har vi løst oppgaven	6
2.1 Innhenting av data og analyse.....	6
2.2 Miljødirektoratets prioritering	7
2.3 Kostnadsestimer	7
3. Resultater	7
3.1 Prioriterte trapper	8
3.2 Kostnader	9
3.3 Miljøgevinster og potensial	9
3.4 Faktaark	10
4. Videre arbeid med fisketrapper	11
4.1 Anbefalinger	11
4.2 Finansiering	11
4.3 Miljødirektoratets videre arbeid med fisketrapper	12
4.3.1 Bruk av konsesjonsvilkår	12
4.3.2 Eierforhold og ansvar	12
4.3.3 Saksbehandling	13
4.3.4 Vannforskriften	13
4.3.5 Utvikling av database	13
4.3.6 Videreføring av prosjektet	14
Vedlegg:	14
Vedlegg 1 - Faktaark prioriterte fisketrapper	14
Vedlegg 2 – LFI Notat – metodikk for ranking av fiskepassasjer og kostnadsestimat	14

Nasjonal gjennomgang av eksisterende fisketrapper - gjennomgang av tilstand og restaureringsbehov

1. Innledning

Om lag 1/3 av all atlantisk laks i verden gyter i Norge og vi har derfor et særskilt internasjonalt ansvar for å bevare den store andelen av verdens gjenværende atlantisk villaks.

I St.prp. nr. 32 (2006–2007) Om vern av villaksen og ferdigstilling av nasjonale laksevassdrag og laksefjorder (villaksproposisjonen) er det nedfelt at: *"Regjeringen har som mål å bevare og gjenoppbygge laksebestander av en størrelse og sammensetning som sikrer mangfold innen arten og utnytter dens produksjonsmuligheter. Laksens leveområder skal forvaltes slik at naturens mangfold og produktivitet bevares, og trusselfaktorer skal identifiseres og fjernes. Der dette ikke er mulig, skal trusselfaktorenes virkning på laksebestandenes produksjon, størrelse og sammensetning motvirkes eller oppheves gjennom tiltak."*

Fisketrapper har vært benyttet som fiskeforsterkningstiltak i Norge i rundt 150 år, og den første trappa i Norge ble bygget i Osfossen i Gaular i 1872. Hensikten har i mange tilfeller vært, og vil fremdeles være, å øke produksjonsgrunnlaget særlig for anadrome arter. Bygging av trapper har også vært et viktig avbøtende tiltak ved etablering av vandringshindre i vassdrag med vandrende bestander. I dag er fungerende fisketrapper også en viktig del av arbeidet med å sikre økologisk konektivitet, dvs. vandringsmuligheter, ivareta leveområdene og livssyklus til vandrende arter og å styrke reduserte og truede bestander.

Det finnes flere ulike utforminger av fisketrapper. I Norge er kulpetrapper mest utbredt. Disse trappene er utformet ved at det er laget en serie av kulper med en viss innbyrdes høydeforskjell. Prinsippet er at det totale høydespranget som oppvandrende fisk ikke er i stand til å forsere, deles inn i mindre etapper som gjør oppgang mulig. Med fokus på å opprettholde økologisk sammenhengende områder (konektivitet) for flest mulig arter har

bruken av spaltetrapper økt. Dette er trapper som er bygd uten større høydeforskjell mellom hvilekulpene og som derfor gjør det mulig for langt flere arter å benytte trappa enn de tradisjonelle kulpetrappene.

Det finnes i dag om lag 440 fisketrapper i Norge, og av disse er omtrent 85 % bygget for anadrom laksefisk. På landsbasis har etablering av fisketrapper gjort rundt 2500 km med elvestrekning tilgjengelig for anadrom fisk. Trappeanleggene utsettes hvert år for store fysiske påkjenninger som følge av blant annet forvitring, slitasje, flommer og isgang. Regelmessig vedlikehold og restaurering er nødvendig for at trappene skal fungere tilfredsstillende. Typiske skader er lekkasjer i trappevegger, kar eller kulper som har rast ut, det er vanskelige passeringsteder i trappa, utfordringer knyttet til dimensjonering, spranghøyde, vannføring osv. Dette har ført til at mange av disse trappene er i så dårlig stand og har konstruksjonsmessige svakheter av en slik karakter, at oppvandring i praksis er svært vanskelig eller umulig. Følgelig ligger det et stort potensial for å styrke anadrome bestander ved å sette eksisterende trapper i stand.

I 2020 fikk Miljødirektoratet i oppdrag fra Klima- og miljødepartementet (KLD) å: "Foreta en vurdering av eksisterende fisketrapper for å klargjøre tilstand og restaureringsbehov, og foreslå ev. tiltak."

Det er tidligere laget flere handlingsplaner for restaurering av fisketrapper, sist i 2011: [DN-rapport 7-2011](#). I forbindelse med arbeidet med handlingsplanen fra 2011 (gjeldende fra 2011 til 2015), innhentet Miljødirektoratet mye informasjon om status på eksisterende fisketrapper i Norge. Det ble den gang gjort en vurdering av blant annet tilstand/funksjonsgrad og vedlikeholdsbehov med kostnadsanslag.

I arbeidet med oppdraget fra KLD har målet vært å sammenstille et oppdatert kunnskapsgrunnlag som beskriver trappenes tilstand/funksjonalitet og vedlikeholdsbehov, samt å få en oversikt over estimerte kostnader forbundet med å sette trappene i stand. Det har videre vært et mål å få på plass en prioriteringsliste over de trappene som vurderes som viktigst å få oppgradert på kort sikt.

I tillegg har det vært viktig for oss å innhente informasjon om eierforhold og ansvar for de ulike trappene. Tidligere ble eierforholdet for en del trappeanlegg definert slik at dagens Miljødirektorat og de tidligere laksestyrene (opphevet i 1992) sto som eiere. Dette hadde sammenheng med at mesteparten av finansieringen kom fra Statens fiskefond og/eller andre offentlige finansieringskilder. Etter nedleggelsen av laksestyrene ble en del av laksestyrenes oppgaver overført til kommunale styrer, mens eieransvaret for de enkelte trappeanlegg ble overført til fylkesmennene (nå statsforvalterne). Fortsatt står

Miljødirektoratet som eier av noen få anlegg. I mange tilfeller er det også uklart hvem som er eier av trappa og har drifts- og vedlikeholdsansvar, noe som i seg selv er et problem. Målet er at eier- og driftsansvaret avklares for alle anlegg som settes i stand og at det skal overføres til lokal forvaltning, lag og foreninger. Dette forutsetter imidlertid at anleggene fungerer som de skal.

I utgangspunktet er det eierne av fisketrappene som har ansvar for å sørge for vanlig vedlikehold, men ved større ombygginger og reparasjoner kan det søkes om tilskudd. Miljødirektoratet har tradisjonelt gitt tilskudd til restaurering av fisketrapper og andre kultiveringstiltak gjennom Statens fiskefond, og dette er den viktigste offentlige finansieringskilden til restaurering av trapper. Imidlertid er det en rekke tiltak som faller inn under formålet for fiskefondet, og derfor har tilgjengelige midler for istandsetting av fisketrapper vært svært begrenset. I dag er det derfor et stort vedlikeholdsbehov som ikke er dekket. I regulerte vassdrag, hvor det er bygget trapp i tilknytting til reguleringen, vil det ofte være regulanten som er eier av anlegget og dermed finansieringsansvarlig for trappen(e).

2. Hvordan har vi løst oppgaven

2.1 Innhenting av data og analyse

I arbeidet med å oppdatere, kvalitetssikre og supplere data om fisketrapper og til å foreta en analyse av disse, vurderte vi det som mest hensiktsmessig å sette ut deler av prosjektet som et oppdrag til NORCE (LFI) i Bergen. LFI har bred kompetanse og betydelig erfaring som rådgiver innenfor prosjektering, kostnadsberegning og bygging av fisketrapper og andre fysiske tiltak.

Som utgangspunkt fikk LFI datafilene som ble utarbeidet i forbindelse med handlingsplanen fra 2011. Spørreskjema og informasjon om behovet for supplerende informasjon ble, etter en nærmere utsjekk med Miljødirektoratet, sendt ut til de enkelte statsforvalterne. De ble bedt om å foreta en kvalitetssikring av eksisterende data og supplere med eventuelt manglende opplysninger, samt å komme med innspill til prioritering av fisketrapper innenfor eget fylke. LFI var tilgjengelig for statsforvalterne i dette arbeidet og sikret tilstrekkelig nivellering mellom fylkene.

LFI gikk deretter gjennom de returnerte filene og supplerte med opplysninger der dette manglet, som f.eks. elvestrekninger (km) og høyde på vandringshinder (m). Listene ble i tillegg supplert med ytterlige data der dette var tilgjengelig.

Med bakgrunn i de oppdaterte filene gjennomførte LFI en teknisk ranking innenfor følgende parametere:

1. Ranking produksjonsareal (areal oppstrøms trapp fra stort til lite)
2. Ranking estimert kostnad (fra lav til stor)
3. Ranking tiltaksbehov (fra stort til lite)
4. Ranking sammenlagt

2.2 Miljødirektoratets prioritering

Basert på de data det var mulig å innhente innenfor rammene av prosjektet, og en nærmere analyse disse, har Miljødirektoratet foretatt en prioritering mht. hvilke trapper som har behov for tiltak og som er viktige i en nasjonal sammenheng. I dette arbeidet er det flere forhold som er vektlagt, blant annet:

- Statsforvalterens prioriteringer (prioritet 1 og 2)
- LFIs ranking (høy score fra LFI)
- Kvalitetsnorm/gytebestandsmål oppnåelse og høstbart overskudd
- Nasjonalt laksevassdrag eller kandidat til nasjonalt storørretvassdrag
- Viktige lokale og regionale bestander av laks, sjøørret eller sjørøye
- Størrelse på vassdrag

2.3 Kostnadsestimer

For de aktuelle trappene som ble inkludert i den endelige prioriteringslista har LFI utarbeidet grove kostnadsanslag. Disse er basert på informasjon fra Statsforvalteren om teknisk tilstand, fallhøyde, spranghøyde, inn- og utgang, behov for tiltak, tilkomst og øvrige kommentarer. Informasjon fra Statsforvalteren ble supplert med opplysninger som LFI selv hadde om de ulike objektene, eller som de fikk innhentet fra partnere, lokalkunnskap eller internett (f.eks. flyfoto). Se for øvrig eget notat fra LFI for mer om dette (vedlegg 2).

Mer nøyaktige kostnadsoverslag må utarbeides i forbindelse med prosjektering av det enkelte trappeprosjektet.

3. Resultater

Listen over fisketrapper som skulle gjennomgås inneholdt i alt 536 trapper og inkluderte både trapper for anadrom fisk og innlandsfisk. En nærmere undersøkelse viser at det er omtrent 440 eksisterende trapper i Norge i dag.

Selv om det ble gjort en stor innsats for å oppdatere datafilene viser gjennomgangen at det fortsatt er stor variasjon i kunnskapsnivået om de enkelte objektene. For noen trapper er kunnskapsnivået svært godt med ferdig utarbeidede for- og detaljprosjekteringer, mens for andre har man fortsatt liten kunnskap om både trappenens eksistens, tilstand og funksjonalitet. Basert på opplysningene det var mulig å innhente i prosjektperioden, har Miljødirektoratet vurdert at til sammen 55 trapper har høy prioritert med tanke på restaurering og vedlikehold (tabell 1).

Tabell 1 Antall trapper total, prioritert for restaurering/vedlikehold og kostnadsestimering

Fylke	Antall totalt	Antall prioriterte	Vannkraft-påvirket (*)	Min. kostnad	Maks. kostnad
Troms og Finnmark	66	8	0	6 530 00	13 750 000
Nordland	83	18	13	28 400 000	60 850 000
Trøndelag	52	4	0	600 000	1 500 000
Møre og Romsdal	45	4	1	1 010 000	3 200 000
Vestland	76	9	4	13 550 000	46 700 000
Rogaland	22	6	3	1 000 000	4 800 000
Agder	22	4	4	1 000 000	6 040 000
Vestfold og Telemark	9	2	1	830 000	13 750 000
Innlandet	25	0	0	0	0
Viken	37	0	0	0	0
SUM	437	55	25	46 390 000	150 590 000

(*) Det at et vassdrag er reguleringspåvirket er ikke nødvendigvis ensbetydende med at det er regulanten som er ansvarlig for drift og vedlikehold. Dette må avklares i den enkelte sak.

3.1 Prioriterte trapper

Av de 55 prioriterte trappene er det kun en trapp som ikke er bygd på anadrom strekning (Jørstadelv i Trøndelag). Dette til tross for at også trapper bygget for innlandsfisk inngikk i prosjektet. Dette skyldes delvis at det er langt færre trapper i innlandsvassdrag enn i anadrome vassdrag, og delvis skyldes det at opplysningene om fisketrapper i innlandsvassdrag er mer mangelfulle enn om trapper i anadrome vassdrag.

Når det gjelder fisketrapper i anadrome vassdrag finner vi, ikke uventet, det høyeste antallet prioriterte trapper i Nordland. Fylket har flest trapper totalt (83) hvorav 18 er prioritert. Flere av trappene ligger i nasjonale laksevassdrag og de åpner for vandring til store arealer oppstrøms trappene. I to av vassdragene, Vefsna og Beiarvassdraget, er det også flere trapper som må sees i sammenheng. I Beiarvassdragets hovedløp er det for eksempel 5 trapper og hvor alle er med på prioriteringslista. Det har ingen hensikt å restaurere og gjenåpne den nederste trappa (i Høgforsen; estimert kostnad: 2,5 – 10 mill.),

ettersom denne alene kun tilgjengeliggjør en strekning på ca. 700 meter, mens en restaurering av alle fem trappene vil øke den anadrom strekning med totalt ca. 40 km.

Vestland og Troms og Finnmark er de to fylkene med det nest høyeste antallet prioriterte enheter med 9 prioriterte trapper i Vestland og 8 prioriterte trapper i Troms og Finnmark. Begge disse fylkene har også et betydelig antall trapper totalt, med henholdsvis 76 og 66 trapper. Noe overraskende er det at vi kun har prioritert 4 av totalt 52 trapper i Trøndelag. Dette kan delvis forklares med at det i de senere år er gitt betydelige tilskudd fra Statens fiskefond til restaurering i dette fylket, blant annet til flere trapper i Namsenvassdraget.

3.2 Kostnader

Det totale kostnadsanslaget for de 55 prioriterte trappene spenner fra et minimumsestimat på 46,4 millioner, til et maksimumsestimat på 150,6 millioner. Kostnadsestimatet er kun en indikasjon, og mer presise kostnader vil først avklares etter at forprosjekt eller detaljprosjektering foreligger. For flere av trappene er det for eksempel høyst usikkert om det er snakk om restaurering av eksisterende trapp (antatt rimelige tiltak), om trappa må bygges om eller om det faktisk må bygges helt ny trapp (antatt kostbare tiltak). Se eget vedlegg fra NORCE (LFI) for nærmere beskrivelse av kostnadsestimatene.

Flere av fisketrappene, i alt 26 av de 55 prioriterte, er etablert i regulerte vassdrag. Det er så langt ikke gjort noen vurdering av om konsesjonsvilkårene tilsier at trappene er regulantens eiendom eller om vedlikehold og ombygging kan pålegges med hjemmel i konsesjonsvilkårene. Flere av disse trappene er også anlagt før vassdraget ble utnyttet til vannkraft. Dette gjelder bl.a. trappene i Rana, Vefsna og Beiarn. I slike tilfeller kan vilkårene i konsesjonen være utformet med tanke på å sikre nok vann inn i trappa etter regulering, mens selve trappekonstruksjonen og ansvaret for vedlikehold mm, ligger hos en annen eier. Et eksempel på dette er fisketrappa i Reinforsen i Ranavassdraget, hvor Statkraft er regulant og Miljødirektoratet står som eier av trappa. For Skotfosstrappa i Skienselva derimot, hvor maksimum kostnadene er estimert til 6 mill., så er dette en trapp som bør bekostes i sin helhet av regulant når kraftverket nå er innkalt til konsesjonsbehandling.

3.3 Miljøgevinster og potensial

For mange anadrome vassdrag er bestandstilstanden for laks, sjøørret og sjørøye klassifisert som dårligere enn god (dvs. at tilstanden er klassifisert som moderat eller dårligere jf. [Lakseregisteret.no](https://lakseregisteret.no)). Noen av de viktigste årsakene til dette er menneskeskapte påvirkninger, slik som påvirkning fra rømt oppdrettslaks og vannkraftutbygging. Fisketrapper kan bidra til å opprettholde eller styrke bestander som er utsatt for ulike trusselfaktorer både i elv og sjø. Tallrike bestander er også mer robuste mot og har bedre

forutsetning for å tilpasse seg klimaendringer. Videre kan fisketrapper representere viktige avbøtende tiltak der naturlige vandringsveier har blitt stengt av menneskeskapte inngrep. Funksjonelle fisketrapper bidrar til økt produksjon ved at fisk får tilgang til større gyte- og oppvekstområder. Dette bidrar ikke bare til å bevare og styrke bestandene mot negative påvirkninger, men også til å videreføre og utvikle kulturelle og rekreasjonsmessige verdier av fiske langs kysten og i vassdrag. Restaurering av trapper vil skape oppdrag for lokalt næringsliv og entreprenører i distriktskommuner. Økte muligheter for fiske vil skape et styrket driftsgrunnlag i landbruket gjennom utmarksnæringer og turisme, og ha lokaløkonomiske ringvirkninger. Beregninger viser at selv langt mer kostandsintensive restaureringsprosjekter, som f.eks. bekjempelse av *Gyrodactylus salaris*, er samfunnsøkonomisk lønnsomme.

Dersom alle de 55 prioriterte trappene blir restaurert vil dette sikre tilgang til godt over 500 km nyåpnet elvestrekning for anadrom fisk, altså over en femtedel av det totale arealet som fisketrapper har gjort tilgjengelig på landsbasis. Bare i vassdrag som Beiarelva og Ranavassdraget alene vil restaurering av trapper bidra til en økning på henholdsvis ca. 40 og 55 km. Dette kan bidra til en betydelig økning i produksjonen av anadrom fisk. I Ranavassdraget for eksempel, er det estimert at restaurering av trappa vil medføre en økt smoltproduksjon på mellom 42 000 og 84 000 smolt. I andre vassdrag utgjør nyåpnet strekning kanskje bare noe få kilometer, men disse kan til gjengjeld være svært viktige i det aktuelle vassdraget fordi de beste gyte- og oppvekstområdene ligger på oversiden av trappa. Det kan således være essensielt for bestanden at gytefisken får tilgang til disse områdene.

Restaurering av eksisterende trapper er også i tråd med Miljødirektoratets mål om å styrke det naturlige produksjonsgrunnlaget i vassdrag ved å prioritere habitatrestaurering og opprettholde eller gjenskape mest mulig naturlige vandrings- og spredningsforhold, fremfor fiskeutsettinger så langt det er mulig. Tiltakene vil også kunne være et viktig generelt bidrag fra miljømyndigheten i arbeidet med tiltaksplanen iht. kvalitetsnormen.

3.4 Faktaark

Det er utarbeidet faktaark for alle de 55 prioriterte trappene. Faktaarkene inneholder blant annet kart over vassdrag og lokasjon av fisketrapp, informasjon om vassdraget og den aktuelle trappa og kostnadsestimat. Faktaarkene er vedlagt dette notatet (vedlegg 1).

4. Videre arbeid med fisketrapper

4.1 Anbefalinger

Denne gjennomgangen av tilstand og vedlikeholdsbehov av eksisterende trapper har gjort det tydelig at det foreligger et stort behov for utbedringer og ombygginger av eksisterende trapper. Dagens tilskuddsordning har en svært begrenset økonomisk ramme og vi ser at dette arbeidet vil kreve en betydelig innsats og at det følgelig blir avsatt særskilte ressurser til dette.

Kostnadsanslagene for de prioriterte trappene kan tilsi at dette er et arbeidet som nødvendigvis må strekke seg over flere år.

I tillegg til må det tas høyde for at det årlig vil komme søknader om tilskudd til større og mindre vedlikehold, reparasjoner/ombygginger av trapper som følge av skader uavhengig av vår prioriteringsliste. Dette betyr at det også i fremtiden bør settes av et større beløp til restaurering og vedlikehold av trapper som ikke er prioritert i denne omgang.

Vår anbefaling er at det i noen år prioriteres å gjøre en betydelig innsats på dette området, og at det årlig settes av et større beløp til restaurering av fisketrapper. Kostnadsestimatene som nå foreligger viser for eksempel at dersom det prioriteres å restaurere samtlige prioriterte trapper over en periode på 10 år, må det settes av ca. 10 mill. årlig til dette. Under følger noen forslag til fremdrift og grovt anslag av kostnad (ca. gjennomsnitt av min. og maks. kostnad) ved ulike scenarioer:

Tabell 2. Forslag til fremdrift og antatt kostnad

Totalt antall år	Antall trapper pr. år	Kostnad pr. år
5	ca. 11	ca. 20 mill.
10	ca. 6	ca. 10 mill.
15	ca. 4	ca. 7 mill.

Hvor mange trapper det er mulig få restaurert hvert enkelt år vil selvsagt variere betydelig avhengig av om det prioriteres flere mindre og rimelige restaureringsprosjekt, eller et fåtall svært dyre ombygginger/nybygginger. For eksempel er estimert kostnad for ombygging og restaurering av trapp i Reinforsen i Ranavassdraget alene estimert til 14 mill., mens for andre trapper kan det være tilstrekkelig med 30 – 100 000 NOK.

4.2 Finansiering

Utenom enkelte særskilte bevilgninger har staten bidratt til finansiering av bygging og restaurering av fisketrapper gjennom tilskudd fra statens fiskefond. Inntektene til fondet

kommer fra fiskeravgift på fiske etter anadrom laksefisk, og avgiften for enkeltperson er 286 kroner i 2021. Statens fiskefond har et årlig budsjett på ca. 17-18 mill., hvorav ca. 15 mill. bevilges til tilskudd under kap. 1425.70. Tilskuddsmidlene skal dekke et bredt spekter av tiltak og formål og av tilskuddsmidlene under kap. 1425.70 har det de senere år vært avsatt ca. 1,5 mill. årlig til fisketrapper. Behovet som fremkommer her er dermed langt større enn tilgjengelige midler.

Dersom de 55 prioriterte trappene skal finansieres gjennom økning i fiskeravgift, må avgiftssatsene minst dobles og doblingen øremerkes, for å ha et rimelig robust finansieringsgrunnlag. En så stor økning i avgiftssatsene synes lite realistisk.

Alternativt kan en satsing finansieres ved å øke bevilgningene til Miljødirektoratet til dette formålet til Miljødirektoratet over kap. 1420.

I dag er flertallet av trappene eid av lokale lag eller foreninger, og det vil være naturlig at restaurering av slike trapper finansieres over tilskuddsposten (70-post). En del trapper eies fortsatt av staten, eller eiendomsforholdene er uklart. Prosjekter på slike trapper må derfor finansieres over driftsposten (22-post).

Dagens bevilgning på ca. 1,5 mill. til fisketrapper må videreføres for å dekke akutte og mindre reparasjoner mv., dette kan fortsatt finansieres gjennom statens fiskefond.

4.3 Miljødirektoratets videre arbeid med fisketrapper

4.3.1 Bruk av konsesjonsvilkår

Flere av de prioriterte fiskepassasjene befinner seg i regulerte vassdrag. Miljødirektoratet vil foreta en gjennomgang av disse mht. om konsesjonsvilkårene tilsier at trappene er regulantens eiendom og/eller om vedlikehold og ombygging kan pålegges med hjemmel i konsesjonsvilkårene. Dersom konsesjonsvilkårene tilsier at Miljødirektoratet eller Statsforvalteren kan pålegge regulant å utbedre trappa, vil dette bli fulgt opp.

4.3.2 Eierforhold og ansvar

Pr. i dag har vi ikke en fullstendig oversikt over hvem som er eier av den enkelte trapp. Målet er derfor, som nevnt ovenfor, at eier- og driftsansvaret avklares for alle anlegg som settes i stand og at ansvaret skal overføres til lokal forvaltning, lag og foreninger etter at anleggene er restaurert og fungerer som de skal. I den forbindelse ser vi et behov for å gjøre endringer i saksbehandlingen vår når det gis tilskudd til restaurering av trapper, f.eks. ved å sette vilkår om tilsyns- og vedlikeholdsansvar. Det vil fortsatt kunne søkes om offentlig støtte til restaurering og ombygging.

4.3.3 Saksbehandling

Uavhengig av hvor mange trapper det blir satt av midler til å restaurere, vil Miljødirektoratet fortsette med ordinær saksbehandling av innkomne tilskuddssøknader. De nåværende rammene for tilskuddsposten (ca. 1,5 mill.) vil nødvendigvis føre til at det kun er mindre prosjekt som blir gjennomført. De viktigste trappene fra dette prosjektet vil ha prioritet i tildelingene, men de faktiske behovene som vi nå har identifisert er langt større enn tilgjengelige midler. I tillegg vil det som nevnt fortsatt være et behov for at det settes av midler til andre trapper enn de som er prioriterte her, samt til akutte reparasjoner og strakstiltak når det er nødvendig.

4.3.4 Vannforskriften

I forbindelse med innføring av vannforskriften skal større vannområder ses under ett, og alle tiltak i vassdraget bør være med i vurderingen under utarbeidelsen av regionale forvaltningsplaner og tiltaksprogrammer som vannforskriften legger opp til. Tiltaksprogrammene skal gi en oversikt over alle miljøtiltak som trengs for å nå målet om god miljøtilstand i de ulike vannforekomstene. Fisketrapper er en viktig del av arbeidet med å sikre økologisk konnektivitet for vandrende arter og kan derfor bidra til å nå miljømålet om god økologisk tilstand eller godt økologisk potensial i det enkelte vassdrag, og det er derfor viktig at slike tiltak blir synliggjort i Vann-Nett.

4.3.5 Utvikling av database

Presis og oppdatert informasjon om fisketrapper vil være et viktig bidrag til god forvaltning av våre fiskestammer og spesielt anadrome laksefisk. Den relativt store mengden teknisk informasjon og andre presise opplysninger knyttet til fisketrapper stiller krav til dataforvaltningen. Miljødirektoratet ønsker derfor at det utvikles en egnet database for fisketrapper for å sikre struktur og kvalitet.

En bør ta sikte på at all informasjon relatert til de enkelte fisketrapper samles, herunder geografiske data, informasjon om tilstand og ansvarsforhold. En forutsetning for at en slik database skal fungere etter hensikten er at det er lett å oppdatere informasjon og at dette skjer kontinuerlig. Videre er tilgjengeliggjøring av data et viktig poeng og ettersom fisketrapper har en geografisk plassering synes et kart å være et åpenbart valg.

Miljødirektoratet ser at ved å ta i bruk gode digitale løsninger og verktøy, sørger vi for god dataflyt og samordning som forenkler og effektiviserer. For å få til en god løsning trengs det både tid og ressurser og det har inntil nå ikke vært prioritert innen direktoratets budsjett. Det vil kreve noe ressurser for å kunne utarbeide en slik database men vi regner med å kunne få gjort en innsats på dette i løpet av kommende år.

4.3.6 Videreføring av prosjektet

NORCE (LFI) har for 2021 søkt Miljødirektoratet om tilskudd til et prosjekt som vil bygge videre på den statusgjennomgangen vi nå har foretatt med tanke på å innhente mer informasjon for flere trapper. Miljødirektoratet vurderer å gi tilskudd til det omsøkte prosjektet som vil kunne gi oss et økt kunnskapsgrunnlag. Vi vurderer også andre løsninger for å kvalitetssikre datagrunnlaget.

Dette må nødvendigvis sees i sammenheng med utviklingen av en database, slik at informasjonen som innhentes gjøres tilgjengelig. Videre vil utformingen av databasen påvirkes av de informasjonsbehovene som eventuelt avdekkes i et slikt prosjekt.

Vedlegg:

Vedlegg 1 - Faktaark prioriterte fisketrapper

Vedlegg 2 – LFI Notat – metodikk for ranking av fiskepassasjer og kostnadsestimat

Tlf.: 73 58 05 00
post@miljodir.no
www.miljodirektoratet.no
Postboks 5672 Sluppen,
7485 Trondheim

Besøksadresse Trondheim:
Brattørkaia 15, 7010 Trondheim

Besøksadresse Oslo:
Grensesvingen 7, 0661 Oslo

Miljødirektoratet jobber for et rent og rikt miljø. Våre hovedoppgaver er å redusere klimagassutslipp, forvalte norsk natur og hindre forurensning.

Vi er et statlig forvaltningsorgan underlagt Klima- og miljødepartementet og har i underkant av 700 ansatte ved våre to kontorer i Trondheim og Oslo, og ved Statens naturoppsyn (SNO) sine mer enn 60 lokalkontor.

Vi gjennomfører og gir råd om utvikling av klima- og miljøpolitikken. Vi er faglig uavhengig. Det innebærer at vi opptrer selvstendig i enkelt saker vi avgjør, når vi formidler kunnskap eller gir råd. Samtidig er vi underlagt politisk styring.

Våre viktigste funksjoner er at vi skaffer og formidler miljøinformasjon, utøver og iverksetter forvaltningsmyndighet, styrer og veileder regionalt og kommunalt nivå, gir faglige råd og deltar i internasjonalt miljøarbeid.